

LAKIALOITE 99/1999 vp

Laki työsopimuslain muuttamisesta

Eduskunnalle

Kaupan, kuljetusten, majoitus- ja ravitsemispalvelun ja eräiden muiden alojen yritys rakenne vaihtelee suuresti. Näillä aloilla on joitakin isohkoja yrityksiä (n. 300 työntekijää), mutta valtaosa yrityksistä on pieniä, huomattava osa 5—10 työntekijän yrityksiä.

Aloilla, joilla on tällainen yritys rakenne, työntekijöiden tosiasialliset mahdollisuudet valita työntekijöitä edustava luottamus mies ovat heikot. Pienessä yhteisössä, jossa usein työnantajan sukulaiset ovat osa yrityksen työvoimaa, kukaan työntekijöistä ei kehittyneestä työsuhteturvasta huolimatta uskaltaudu ottamaan luottamusmiestehtävää vastaan. Usein pelätään sitä, että työpaikalla vallitseva ”hyvä henki” heikkenee luottamus miesvalinnan jälkeen.

Luottamusmiehen puuttuminen pieniltä työpaikoilta johtaa valitettavan usein työehtosopimusten määräysten noudattamatta jättämiseen. Tämä taas vääristää muun muassa yritysten välistä kilpailuasetaelmaa, koska sellaiset yritykset, joissa on luottamusmiehet, noudattavat paremmin työehtosopimuksia ja toimivat siten korkeammilla työvoimakustannuksilla. Tällaisilla aloilla ammattiliittojen voimavarat valvoa palkatun työvoiman työehtosopimusten noudattamista ovat niukat. Valvonta toteutuu käytännössä vain silloin, kun työpaikalta otetaan liittoon yhteyttä jo syntyneen ongelman selvittämiseksi.

Käytännössä ammattiosastot valitsevat ns. luottamusmiesten yhdysmiehen, jonka tehtävänä on ammattiosaston alueella toimivien luottamusmiesten avustaminen ja yhteisten toimintojen koordinointi. Lisäksi luottamusmiesten yhdys mies hoitaa yhteyksiä työpaikoille, joissa luottamusmiehiä ei ole valittu. Ongelmana on, että luottamusmiehellä ei ole säädöspohjaista oikeutta ilman erillistä valtakirjaa edustaa työpaikan työntekijöitä riitakysymyksissä tai työehtosopimusten valvontaan liittyvissä kysymyksissä. Usein työnantaja kieltää yrityksen ulkopuolisen henkilön pääsyn työpaikoille.

Alueellisten luottamusmiesoikeuksien toteuttaminen työmarkkinoiden keskusjärjestöjen välisellä sopimuksella ei johda ongelman ratkaisuun, koska luottamusmiesasemaa koskevien sopimusten määräykset ovat pääasiassa niin sanottuja työolonormeja eli säännöksiä, jotka eivät ole työsopimuslain 17 §:n 1 momentin tarkoittaman yleissitovuuden piirissä. Näin ollen alueellisten luottamusmiesoikeuksien toteuttaminen edellyttää työsopimuslakiin sisällytettävää säännöstä asiasta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki työsopimuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 30 päivänä huhtikuuta 1970 annettuun työsopimuslakiin (320/1970) uusi 53 a § seuraavasti:

53 a §

Alueelliset luottamusmiehet

Työehtosopimuslain (436/1946) 1 §:ssä tarkoitettulla rekisteröidyllä työntekijäin yhdistyksellä ja sen työehtosopimuslain 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuilla alayhdistyksillä on oikeus valita alueellisia luottamusmiehiä. Alueellisilla luottamusmiehillä on oikeus työpaikan työntekijän kutsusta edellä 17 §:n 1 momentissa

tarkoitettun yleiseksi katsottavan valtakunnallisen työehtosopimuksen luottamusmiestä koskevien määräysten mukaisesti osallistua työntekijöiden edustajana työehtosopimusta ja työsuhhteita sääntelevää lainsäädäntöä koskevien kysymysten selvittämiseen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2000.

Helsingissä 9 päivänä syyskuuta 1999

Reijo Laitinen /sd
Matti Kangas /vas
Tero Rönni /sd
Harry Wallin /sd
Unto Valpas /vas
Esa Lahtela /sd
Valto Koski /sd
Kari Uotila /vas
Mikko Kuoppa /vas

Jorma Vokkolainen /vas
Raimo Mähönen /sd
Arto Seppälä /sd
Pertti Turtiainen /vas
Mikko Immonen /vas
Pirkko Peltomo /sd
Marjaana Koskinen /sd
Matti Huutola /vas